

INNOVATION IQTISODIYOT

Ilmiy-amaliy elektron jurnal

2026

№8

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY

Scientific and practical electronic journal

Indexlanadigan bazalar: Google Scholar

Crossref

OpenAIRE

С/БЕРИЕНИКА

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY
ELEKTRON JURNAL

8-jild
8-son
Avgust, 2026

August, 2026
Volume 8
Number 8

ИННОВАЦИОННАЯ
ЭКОНОМИКА
Научно-практический
электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY
Electronic scientific and
practical journal

INNOVATSION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON JURNAL

ISSN: 3030-315X

globalsciencehub.uz

Muassis:

Qarshi davlat texnika universiteti

Tahririyat Kengashi raisi:

R.X.Ergashev, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Tahririyat Kengashi raisi o‘rinbosari:

S.N.Xamrayeva, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Mas’ul muharrir:

N.A.Ochilova, PhD, dotsent

Texnik muharrir:

S.J.Qulmurotov

Jurnal har oyda bir marotaba elektron shaklda jurnalning rasmiy sayti orqali nashr etiladi.

Tahririyat manzili:

180100, Qarshi shahri, Mustaqillik ko‘chasi 225-uy Tel.:

+998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Faks: +998 (75) 221 1395

innoeconomic@kstu.uz

“Innovatsion iqtisodiyot” ilmiy - amaliy elektron jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2025-yil 5-apreldagi 369-sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

Jurnalda quyidagi ruknlar asosida maqolalar nashr etiladi:

1. Nazariya va metodologiya
2. Raqamli iqtisodiyot
3. Mintaqa va tarmoqlar iqtisodiyoti
4. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik
5. Inson kapitali iqtisodiyoti
6. Menejment va marketing
7. Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
8. Moliya, kredit va investitsiya
9. Ekonometrika va statistika
10. Xizmat ko‘rsatish va turizm sohasi

TAHRIRIYAT KENGASHI:

Tahririyat Kengashining xalqaro a'zolari:

Ovchinnikov Viktor Nikolayevich - i.f.d., professor, akademik (Janubiy Federal Universitet, Rossiya)

Solodovnikov Sergiy Yurevich - i.f.d., professor (Belorussiya milliy texnika universiteti)

Sidorov Viktor Aleksandrovich - i.f.d., professor, (Kuban davlat universiteti)

Shevchenko Igor Viktorovich - i.f.d., professor (Kuban davlat universiteti, Rossiya)

Kusainov Xalel Xaymullievich - i.f.d., professor, akademik (Qozog‘iston Respublikasi Milliy fanlar akademiyasi)

Samandarzoda Iskandar Hakim - Iqtisodiyot fanlari doktori (Sh.Shotemur nomidagi Tojikiston agrar universiteti)

Gibadullin Artur Arturovich - i.f.n. dotsent (Milliy tadqiqot universiteti, Moskva energetika instituti, Rossiya)

Sergey Aleksandrovich Voynash - ilmiy xodim (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Valentina Nikolayevna Pulyayeva - iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya Federatsiyasi hukumati qoshidagi Moliya universiteti)

Dmitriy Evgenievich Morkovkin, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Moliya universiteti, Rossiya Federatsiyasi hukumati)

Sadriddinov Manuchehr Islomiddinovich - i.f.d., professor, (Tojikiston Respublikasi Milliy fanlar Akademiyasi)

Perskaya Viktoriya Vadimovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Molchanov Igor Nikolayevich - i.f.d., professor, (Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti)

Basova Mariya Mixaylovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Aleksandr Leonidovich Chupin, iqtisod fanlari nomzodi (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Nezamaykin Valeriy Nikolayevich - i.f.d., professor, (Rossiya davlat gumanitar universiteti)

Nikonorova Alla Vladimirovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Dmitriyeva Olga Aleksandrovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Shvets Yuriy Yuryevich - i.f.n., dotsent, (Rossiya Fanlar akademiyasining Nazorat fanlari instituti)

Kolosova Yelena Valeryevna - i.f.n., dotsent, (Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti)

Tahririyat Kengashi a'zolari:

Gulyamov Saidaxror Saidaxmedovich - i.f.d., professor, akademik

Pardayev Mamayunus Qarshiboyevich - i.f.d., professor

Navruz-zoda Baxtiyor Negmatovich - i.f.d., professor

Xatamov Ochilid Qurbonovich - i.f.d., professor

Fayziyeva Shirin Shodmonovna - i.f.n., professor

Jumayeva Gulrux Jo‘raqulovna - i.f.n., professor

Egamberdiyeva Salima Raimovna - i.f.n., dotsent

Erkayeva Gulbahor Panjiyevna - i.f.n., professor

Yakubova Shamshinur Shuxratovna - i.f.d., (DSc) dotsent

Amirqulov Shuhrat Olimovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Samiyeva Gulnoza Toxirovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aliqulov Azamat Tuyg‘unovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aminov Fazlitdin Baxadirovich - i.f.n., dotsent

Xo‘jaqulova Nigora Rustamovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Turobov Sherzod Alisherovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Alimova Munisa Yulchiyevna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Ergasheva Nasiba Raxmatullayevna - i.f.d., (DSc), dotsent

Boboqulov Sanjar Baxromkulovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Djalilov Raxmonkul Hamidovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Nomazov Baxrom Bobomurodovich - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Alimxanova Nigora Alimxanovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Jonuzokov Mirzabek Kulmamatovich - i.f.f.d. (PhD), dotsent

Muxammadiyeva Yulduz Yusupovna - i.f.f.d. (PhD)

Tursunova Aziza Xoshimovna - i.f.f.d. (PhD)

Xolliyev Sherali Baxtiyorovich - i.f.f.d. (PhD)

Panjiyev Samijon Aliqulovich - PhD, dotsent

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

ISSN: 3030-315X

globalsciencehub.uz

Учредитель:

**Каршинский государственный технический
университет**

Председатель редакционного совета:

Р.Х.Эргашев, доктор экономических наук, профессор

Заместитель председателя редакционного совета:

С.Н.Хамраева, доктор экономических наук,
профессор

Ответственный редактор:

Н.А.Очилова, PhD, доцент

Технический редактор:

С.Ж.Кулмуротов

Журнал издается один раз в месяц в
электронной форме и публикуется через
официальный сайт журнала.

Адрес редакции:

180100, г. Карши, ул. Мустакиллик, дом 225

Тел: +998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Факс: +998 (75) 221 1395

E-mail: innoeconomic@kstu.uz

Научно-практический электронный журнал
«Инновационная экономика» включён в перечень
национальных научных изданий на основании
решения Президиума Высшей аттестационной
комиссии при Министерстве высшего образования,
науки и инноваций Республики Узбекистан от 5
апреля 2025 года № 369.

**В журнале публикуются статьи по
следующим рубрикам:**

1. Теория и методология
2. Цифровая экономика
3. Экономика регионов и отраслей
4. Малый бизнес и частное
предпринимательство
5. Экономика человеческого капитала
6. Менеджмент и маркетинг
7. Бухгалтерский учет, экономический анализ и
аудит
8. Финансы, кредит и инвестиции
9. Эконометрика и статистика
10. Сфера услуг и туризм

Редакционная коллегия:

Международные члены Совета редколлегии:

Овчинников Виктор Николаевич - д.э.н., профессор, академик
(Южный федеральный университет, Россия)

Солодовников Сергей Юрьевич - д.э.н., профессор
(Белорусский национальный технический университет)

Виктор Александрович Сидоров - д.э.н., профессор,
(Кубанский государственный университет)

Шевченко Игорь Викторович - д.э.н., профессор (Кубанский
государственный университет)

Кусаинов Халел Хаймуллович - д.э.н., профессор, академик
(НААН Республика Казахстан)

Самандарзода Искандар Хаким - д.э.н., профессор
(Таджикистанский аграрный университет им. Ш.
Шотемура)

Гибатуллин Артур Артурович - к.э.н., доцент
(Национальный исследовательский университет
«Московский энергетический институт»)

Войнаш Сергей Александрович - научный сотрудник
(Российского университета дружбы народов имени
П.Лумумби)

Пуляева Валентина Николаевна - к.э.н., доцент
(Финансовый университет при Правительстве РФ)

Морковкин Дмитрий Евгеньевич - к.э.н., доцент
(Финансовый университет Правительство РФ)

Садриддинов Манучехр Исламиддинович - д.э.н.,
профессор (Национальная академия наук Республики
Таджикистан)

Перская Виктория Вадимовна - д.э.н., профессор
(Финансовый университет при Правительстве РФ)

Молчанов Игорь Николаевич - д.э.н., профессор (Московский
государственный университет имени М.В. Ломоносова)

Басова Мария Михайловна - д.э.н., профессор
(Финансового университета Российской Федерации)

Чупин Александр Леонидович - к.э.н. (Российского
университета дружбы народов имени П. Лумумби)

Незаймакин Валерий Николаевич - д.э.н., профессор (РГТУ)

Никонорова Алла Владимировна - к.э.н., доцент
(Финансового университета Российской Федерации)

Дмитриева Ольга Александровна - к.э.н., доцент
(Финансового университета Российской Федерации)

Швец Юрий Юрьевич - к.э.н., доцент (Институт проблем
управления РАН)

Колосова Елена Валерьевна - к.э.н., доцент (Российский
экономический университет имени Г.В. Плеханова)

Члены Совета редколлегии:

Гулямов Саидхорр Саидхмедович - д.э.н., профессор,
академик

Пардаев Мамаюнус Каршибоевич - д.э.н., профессор

Навруз-зода Бахтиёр Негматович - д.э.н., профессор

Хатамов Очилди Курбанович - д.э.н., профессор

Файзиева Ширин Шодмоновна - к.э.н., профессор

Жумаева Гулрух Журакуловна - к.э.н., профессор

Эгамбердиева Салима Раимовна - к.э.н., доцент

Еркаева Гулбахор Панжиевна - к.э.н., профессор

Якубова Шамина Шухратовна - д.э.н., (DSc), доцент

Амиркулов Шухрат Олимович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Самиева Гулноза Тохировна - д.ф.э.наук., (PhD), доцент

Алигулов Азамат Туйгунович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Аминов Фазлитдин Бахадирович - к.э.н., доцент

Хужакулова Нигора Рустамовна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Туробов Шерзод Алишерович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Алимова Муниса Юльчиевна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Эрашьева Насиба Рахматуллаевна - д.э.н., (DSc), доцент

Бобокулов Санжар Бахромкулович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Джалилов Рахмонкул Хамидович - д.ф.э., (PhD), доцент

Номазов Бахром Бобомуродович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Алимханова Нигора Алимхановна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Джанузакوف Мирзабек Кулмаматович - д.ф.э.н., (PhD),
доцент

Мухаммадиева Юлдуз Юсуповна - д.ф.э.н., (PhD)

Турсунова Азиза Хошимовна - д.ф.э.н., (PhD)

Холлиев Шерали Бахтиёрович - д.ф.э.н., (PhD)

Панджиев Самиджон Аликулич - PhD, доцент

KICHIK BIZNES RIVOJLANISHINING HUDUDIY TAHLILI ANDIJON VILOYATI MISOLIDA

Omonqulov Bekzod Tursunali o'g'li

ТЕРРИТОРИАЛЬНЫЙ АНАЛИЗ РАЗВИТИЯ МАЛОГО БИЗНЕСА НА ПРИМЕРЕ АНДИЖАНСКОЙ ОБЛАСТИ

Омонкулов Бекзод Турсунали угли

REGIONAL ANALYSIS OF SMALL BUSINESS DEVELOPMENT: THE CASE OF ANDIJAN REGION

Omonqulov Bekzod Tursunali o'g'li

Annotatsiya. Ushbu maqolada Andijon viloyatida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanish holati hududiy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqotda kichik biznesning viloyat yalpi hududiy mahsulotidagi ulushi, faoliyat yuritayotgan kichik korxona va mikrofirmalar sonining 2021–2025 yillardagi dinamikasi hamda ushbu ko'rsatkichlarning o'zgarish tendensiyalari o'rganilgan. Tahlil natijalari asosida kichik biznesning hududiy iqtisodiyotdagi o'rni va ahamiyati baholangan, 2022–2023 yillarda kuzatilgan pasayish hamda 2024–2025 yillardagi tiklanish jarayonlarining asosiy jihatlari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, kichik biznesni innovatsion faoliyat, sanoat kooperatsiyasi, xizmatlar sohasi va eksportbop mahsulotlar ishlab chiqarish yo'nalishlarida rivojlantirish hamda hududlar kesimida uning iqtisodiy faolligini oshirish bo'yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: kichik biznes, xususiy tadbirkorlik, hududiy iqtisodiyot, Andijon viloyati, yalpi hududiy mahsulot, kichik korxonalar, mikrofirmalar, tadbirkorlik faoliyati, iqtisodiy rivojlanish, innovatsion rivojlanish, sanoat kooperatsiyasi, eksport, hududiy tahlil.

Аннотация: В статье проведен территориальный анализ состояния развития малого бизнеса и частного предпринимательства в Андижанской области. В исследовании изучены доля малого бизнеса в валовом региональном продукте области, динамика количества действующих малых предприятий и микрофирм в 2021–2025 годах, а также тенденции изменения данных показателей. На основе результатов анализа оценены роль и значение малого бизнеса в региональной экономике, рассмотрены основные аспекты снижения показателей, наблюдавшегося в 2022–2023 годах, а также процессов восстановления в 2024–2025 годах. Кроме того, разработаны предложения и рекомендации по развитию малого бизнеса в направлениях инновационной деятельности, промышленной кооперации, сферы услуг и производства экспортно ориентированной продукции, а также по повышению его экономической активности в разрезе территорий.

Ключевые слова: малый бизнес, частное предпринимательство, региональная экономика, Андижанская область, валовой региональный продукт, малые предприятия, микрофирмы, предпринимательская деятельность, экономическое развитие, инновационное развитие, промышленная кооперация, экспорт, территориальный анализ.

Abstract: This article presents a regional analysis of the development of small businesses and private entrepreneurship in the Andijan Region. The study examines the share of small businesses in the region's gross regional product, the dynamics of the number of operating small enterprises and microfirms during 2021–2025, and the trends in changes in these indicators. Based on the results of the analysis, the role and importance of small businesses in the regional economy are assessed, with particular attention paid to the main aspects of the decline observed in 2022–2023 and the recovery processes recorded in 2024–2025. In addition, proposals and recommendations are developed for promoting small business development in the areas of innovation, industrial cooperation, services, and the production of export-oriented products, as well as for increasing its economic activity across different territories of the region.

Keywords: small business, private entrepreneurship, regional economy, Andijan Region, gross regional product, small enterprises, microfirms, entrepreneurial activity, economic development, innovative development, industrial cooperation, export, regional analysis.

KIRISH

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik hududiy iqtisodiyotni rivojlantirish, aholi bandligini ta'minlash, mahalliy resurslardan samarali foydalanish, raqobat

muhitini shakllantirish hamda hududlarda innovatsion faollikni oshirishda muhim o'rin tutadi. Bozor munosabatlari chuqurlashib borayotgan hozirgi sharoitda kichik biznes subyektlari nafaqat ishlab chiqarish va

xizmat ko'rsatish hajmini oshirish, balki yangi mahsulotlar yaratish, raqamli texnologiyalardan foydalanish, eksportga yo'naltirilgan faoliyatni kengaytirish va yuqori qo'shilgan qiymat yaratishda ham muhim iqtisodiy kuch sifatida namoyon bo'lmoqda.

Andijon viloyatida kichik biznesning rivojlanishi alohida ahamiyat kasb etadi. Viloyat aholisining zich joylashuvi, mehnat resurslarining yetarliligi, savdo va xizmat ko'rsatish an'analari shakllanganligi, sanoat va qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish salohiyatining mavjudligi kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari uchun qulay iqtisodiy muhit yaratadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish masalalari iqtisodiy adabiyotlarda keng o'rganilgan bo'lib, tadqiqotchilar tomonidan uning iqtisodiy o'sish, bandlikni ta'minlash, raqobat muhitini shakllantirish va hududiy rivojlanishdagi o'rni turli nazariy va amaliy yondashuvlar asosida tadqiq etilgan. Mazkur yo'nalishdagi ilmiy tadqiqotlarni shartli ravishda kichik biznesning iqtisodiy o'sishdagi roli, hududiy rivojlanish omillari, tadbirkorlik muhitini shakllantirish hamda innovatsion rivojlanish masalalariga ajratish mumkin.

Kichik biznesning iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni o'rganilgan xorijiy olimlar, xususan, P. Drucker, J. Schumpeter va D. Birch tadbirkorlik faoliyatining iqtisodiy o'sish va yangi ish o'rinlarini yaratishdagi ahamiyatini asoslab bergan. J. Schumpeter tadbirkorni innovatsiyalarni joriy etuvchi va iqtisodiy rivojlanishning muhim harakatlantiruvchi kuchi sifatida baholaydi. Uning yondashuvida yangi mahsulot, yangi texnologiya, yangi bozor yoki ishlab chiqarishni tashkil etishning yangi usullarini joriy etish iqtisodiy rivojlanishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi.

P. Drucker tadbirkorlikni mavjud resurslardan yangi imkoniyatlar yaratishga yo'naltirilgan faoliyat sifatida ko'rib, innovatsiyalarni tadbirkorlik faoliyatining muhim tarkibiy qismi sifatida izohlaydi. Ushbu yondashuv kichik biznesni faqat mahsulot ishlab chiqaruvchi yoki xizmat ko'rsatuvchi subyekt sifatida emas, balki hududiy iqtisodiyotda innovatsion jarayonlarni jadallashtiruvchi omil sifatida baholash imkonini beradi.

Hududiy rivojlanish nuqtayi nazaridan M. Porterning raqobatbardoshlik nazariyasi alohida ahamiyatga ega. Uning tadqiqotlarida hudud va mamlakatlarning raqobat ustunliklarini shakllantirishda mahalliy resurslar, infratuzilma, mehnat resurslari, talab va korxonalar o'rtasidagi aloqalarning muhimligi ta'kidlanadi. Mazkur yondashuv Andijon viloyatida kichik biznes rivojlanishining hududiy omillarini baholashda metodologik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Kichik va o'rta biznesning hududiy rivojlanishdagi ahamiyati xalqaro tashkilotlar tadqiqotlarida ham keng yoritilgan. Jahon banki, OECD va boshqa xalqaro tashkilotlarning tahlillarida kichik biznes subyektlarining bandlikni ta'minlash, daromadlarni shakllantirish, mahalliy ishlab chiqarishni rivojlantirish va iqtisodiy faollikni oshirishdagi hissassi qayd etiladi. Ayniqsa, kichik biznes subyektlarining

moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyati, raqamlashtirish darajasi, innovatsion salohiyati va tashqi bozorlarga chiqish imkoniyatlari ularning raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy omillar sifatida ko'rsatiladi.

O'zbekistonlik iqtisodchi olimlarning ilmiy tadqiqotlarida ham kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishning institutsional, moliyaviy va hududiy jihatlariga katta e'tibor qaratilgan. Mazkur tadqiqotlarda tadbirkorlik subyektlarini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, kredit va moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, soliq imtiyozlari, infratuzilmani rivojlantirish hamda yangi ish o'rinlarini yaratish masalalari muhim yo'nalish sifatida tadqiq etilgan.

Shu bilan birga, mavjud ilmiy adabiyotlarning tahlili shuni ko'rsatadiki, kichik biznes rivojlanishini baholashda umumiy iqtisodiy ko'rsatkichlar bilan bir qatorda hududlar o'rtasidagi tafovutlarni aniqlash, kichik korxonalar va mikrofirmalar sonining dinamikasini baholash, ularning yalpi hududiy mahsulotni shakllantirishdagi hissasini aniqlash va hududiy rivojlanish omillarini kompleks tahlil qilish zarur. Ayniqsa, Andijon viloyati misolida kichik biznesning rivojlanish dinamikasi, hududiy iqtisodiyotdagi ulushi va so'nggi yillardagi o'zgarishlarini tizimli ravishda o'rganish dolzarb hisoblanadi.

Shundan kelib chiqib, mazkur tadqiqotda kichik biznes rivojlanishining hududiy xususiyatlarini baholash uchun YAHMdagi ulush, faoliyat yuritayotgan kichik korxona va mikrofirmalar soni hamda ularning o'sish sur'ati kabi ko'rsatkichlardan foydalaniladi. Ushbu ko'rsatkichlarning vaqt bo'yicha o'zgarishini tahlil qilish Andijon viloyatida kichik biznes rivojlanishining asosiy tendensiyalarini aniqlash va uning hududiy iqtisodiyotdagi rolini baholash imkonini beradi.

TADDIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda Andijon viloyatida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanish holatini baholashda statistik tahlil, qiyosiy tahlil, dinamik tahlil va guruhlash usullaridan foydalanildi. Statistik tahlil orqali kichik biznesning YAHMdagi ulushi hamda faoliyat yuritayotgan kichik korxona va mikrofirmalar soni bo'yicha ma'lumotlar o'rganildi. Dinamik tahlil yordamida 2018–2025 yillardagi ko'rsatkichlarning o'zgarish tendensiyalari va o'sish sur'atlari aniqlandi. Qiyosiy tahlil asosida turli yillardagi ko'rsatkichlar o'zaro solishtirilib, kichik biznes rivojlanishidagi ijobiy va salbiy o'zgarishlar baholandi. Tadqiqotda umumlantirish va mantiqiy xulosa chiqarish usullaridan foydalanib, hududda kichik biznesni yanada rivojlantirish bo'yicha tegishli xulosalar shakllantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mustaqillik yillarida viloyatda ishbilarmonlik muhitini yanada yaxshilash, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni jadal rivojlantirishga qaratilgan maqsadli dasturlar izchil amalga oshirilib kelinmoqda. Ushbu maqsadli davlat dasturlarining samarasi bugungi kunda viloyat yalpi hududiy mahsulotida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ulushi 70,1 foizga yetganligida o'z aksini topadi. Ushbu ko'rsatkich 2022 yilda 69,8 foizni, 2023 yilda esa 68,6 foizni tashkil etganligini aytib

o'tish maqsadga muvofiq. Tahlil etilayotgan davrda mamlakatimiz yalpi ichki mahsulotida kichik biznes va

xususiy tadbirkorlikning ulushi 70,1 foizga ortdi (1-jadval).

1-jadval

Andijon viloyatida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning YAHMdagi ulushi (jamiga nisbatan foizda)[1]

Yillar	Andijon viloyatida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning YAHMdagi ulushi, %
2018	75,4
2019	72,5
2020	73,0
2021	74,6
2022	69,8
2023	68,6
2024	70,1
2025	70,1

Viloyat yalpi hududiy mahsulotida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ulushi 2018–2025 yillar davomida yuqori darajada saqlangan. 2018 yilda ushbu ko'rsatkich 75,4 foizni tashkil etgan bo'lsa, 2025 yilda 70,1 foizga teng bo'lgan. Bu davrda ko'rsatkich 5,3 foiz punktga pasaygan. Yillar kesimida qaralganda, 2018–2021 yillarda kichik biznesning YAHMdagi ulushi 72–75 foiz atrofida bo'lgan. 2022–2023 yillarda esa ma'lum pasayish kuzatilib, 2023 yilda eng past ko'rsatkich — 68,6 foiz qayd etilgan. 2024–2025 yillarda esa ulush 70,1 foiz darajasida barqarorlashgan.

Ushbu holat Andijon viloyati iqtisodiyotida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik hali ham muhim o'rin tutayotganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, ulushning nisbatan pasayishi kichik biznesni innovatsion faoliyat, sanoat kooperatsiyasi, xizmatlar sohasi va eksportbop mahsulotlar ishlab chiqarish yo'nalishlarida yanada qo'llab-quvvatlash zarurligini anglatadi. Shu bilan birga, hududlarda kichik biznes subyektlari soni va ularning

iqtisodiy faolligi bir xil emas. Bu esa kichik biznesni rivojlantirishda hududiy xususiyatlarni chuqur tahlil qilish, mavjud farqlarni aniqlash va innovatsion rivojlanish imkoniyatlarini tumanlar kesimida baholash zarurligini ko'rsatadi.

Andijon viloyati statistika boshqarmasi ma'lumotlariga ko'ra, 2026 yil 1 yanvar holatiga viloyatda faoliyat olib borayotgan kichik korxona va mikrofirmalar soni 21,5 mingtani tashkil etgan. 2021–2022 yillarda mazkur ko'rsatkich o'sish tendensiyasiga ega bo'lgan bo'lsa, 2023–2024 yillarda keskin pasayish kuzatilgan, 2025 yil yakuniga kelib esa ma'lum darajada tiklanish qayd etilgan. Xususan, faoliyat yuritayotgan kichik korxona va mikrofirmalar soni 2024 yilda 20,0 mingtani tashkil etgan bo'lsa, 2025 yil yakunida 21,5 mingtaga yetgan. Bu 2025 yilda kichik biznes subyektlari sonida tiklanish jarayoni boshlanganini ko'rsatadi (2-jadval).

2-jadval

Andijon viloyatida faoliyat yuritayotgan kichik korxona va mikrofirmalar soni dinamikasi[2]

Yillar	Faoliyat yuritayotgan kichik korxona va mikrofirmalar soni, ming birlikda	O'sish sur'ati, %
2021	35,0	186,0
2022	39,0	111,4
2023	24,4	62,6
2024	20,0	82,0
2025	21,5	107,5

2-jadval ma'lumotlariga ko'ra, Andijon viloyatida kichik korxona va mikrofirmalar soni 2021–2022 yillarda yuqori darajada bo'lgan. Biroq 2023 yildan boshlab ushbu ko'rsatkichda pasayish kuzatilgan. Bu holatni davlat organlari ma'lumotlar bazalarini bixillashtirish, faoliyat yuritmayotgan subyektlarni statistik hisobdan chiqarish, bozorda raqobatning kuchayishi, moliyaviy resurslarga kirishdagi qiyinchiliklar va ayrim tadbirkorlik subyektlarining barqaror faoliyat yurita olmasligi bilan izohlash mumkin. Shu bilan birga, 2025 yil yakunida kichik korxona va mikrofirmalar soni 21,5

mingtaga yetgani viloyatda tadbirkorlik muhitida muayyan tiklanish mavjudligini ko'rsatadi.

Hududlar kesimida tahlil qilinganda, kichik biznes subyektlari Andijon shahrida eng ko'p jamlangan. 2026 yil 1 yanvar holatiga Andijon shahrida 6052 ta kichik korxona va mikrofirma faoliyat yuritgan. Keyingi o'rinlarda Andijon tumani – 1885 ta, Asaka tumani – 1663 ta, Shahrixon tumani – 1463 ta, Baliqchi tumani – 1232 ta, Oltinko'l tumani – 1144 ta va Izboskan tumani – 1102 ta subyektlar bilan ajralib turadi (3-jadval).

Andijon viloyati hududlarida faoliyat yuritayotgan kichik korxona va mikrofirmalar soni [3]
(1-yanvar holati)

Hududlar	2019-y	2020-y	2021-y	2022-y	2023-y	2024-y	2025-y	2026-y	2026/2019 (% da)
Andijon shahri	8139	9678	10526	11445	11865	6635	5492	6052	110,2
Andijon tumani	1549	1694	2577	3534	3718	1989	1672	1885	112,7
Asaka tumani	2177	2475	2682	2907	2877	2114	1666	1663	99,8
Shahrixon tumani	1435	1786	2144	2533	2619	1697	1349	1463	108,5
Baliqchi tumani	1128	1131	1509	1918	2227	1311	1207	1232	102,1
Oltinko'l tumani	1128	1113	1467	1850	1864	1238	1042	1144	109,8
Izboskan tumani	925	1053	1408	1793	1693	1180	938	1102	117,5
Qo'rg'ontepa tumani	993	1192	1536	1910	1852	1099	988	996	100,8
Marhamat tumani	1015	1018	1215	1429	1598	1197	911	973	106,8
Xo'jaobod tumani	744	918	1402	1928	1905	1232	850	930	109,4
Paxtaobod tumani	699	919	1203	1512	1479	1032	759	842	110,9
Jalaquduq tumani	790	793	1161	1560	1691	1053	869	832	95,7
Bo'ston tumani	541	512	823	1161	1137	796	672	749	111,5
Ulug'nor tumani	429	367	567	783	796	611	631	655	103,8
Buloqboshi tumani	541	649	847	1062	995	721	585	594	101,5
Xonobod shahri	338	509	616	732	722	438	336	391	116,4

3-jadval ma'lumotlari shuni izohlaydiki, viloyatda kichik biznes subyektlarining hududiy joylashuvi nomutanosib bo'lib, kichik korxona va mikrofirmalarning eng katta qismi Andijon shahrida to'plangan, bu viloyat markazining bozor infratuzilmasi, moliyaviy xizmatlar, transport-kommunikatsiya imkoniyatlari, iste'mol bozori va kadrlar salohiyati yuqori ekani bilan bog'liq. Andijon tumani, Asaka, Shahrixon va Baliqchi tumanlari ham kichik biznes faolligi yuqori hududlar qatoriga kiradi.

Ayni paytda Xonobod shahri, Buloqboshi, Ulug'nor va Bo'ston tumanlarida kichik biznes subyektlari soni nisbatan kamligicha qolmoqda. Lekin ushbu hududlarda ham 2025 yil davomida o'sish kuzatilgan. Masalan, Xonobod shahrida kichik biznes subyektlari soni 336 tadan 391 taga, Bo'ston tumanida 672 tadan 749 taga, Paxtaobod tumanida 759 tadan 842 taga oshgan. Bu holat kichik biznesni hududlar kesimida maqsadli qo'llab-quvvatlash natijasida nisbatan past faollikka ega hududlarda ham o'sish imkoniyatlari mavjudligini ko'rsatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari Andijon viloyatida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik hududiy iqtisodiyotning

<https://globalsciencehub.uz/index.php/IE/uz>

muhim tarkibiy qismi ekanligini ko'rsatdi. 2018–2025 yillarda kichik biznesning YAHMdagi ulushi yuqori darajada saqlanib, 2025 yilda 70,1 foizni tashkil etdi. Shu bilan birga, 2021–2024 yillarda faoliyat yuritayotgan kichik korxona va mikrofirmalar sonida sezilarli pasayish kuzatilgan bo'lsa, 2025 yilda mazkur ko'rsatkich 21,5 mingtaga yetib, tiklanish tendensiyasi shakllangan. Ushbu holat kichik biznesni moliyaviy qo'llab-quvvatlash, innovatsion texnologiyalarni joriy etish, sanoat kooperatsiyasini rivojlantirish va eksport imkoniyatlarini kengaytirish zarurligini ko'rsatadi. Kelgusida hududlar kesimida kichik biznes rivojlanishidagi tafovutlarni aniqlash, tadbirkorlik infratuzilmasini takomillashtirish hamda moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish Andijon viloyatida kichik biznesning barqaror va innovatsion rivojlanishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Schumpeter J.A. The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle. – Cambridge, MA: Harvard University Press, 1934.

2. Drucker P.F. Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles. – New York: Harper & Row, 1985.
3. Porter M.E. The Competitive Advantage of Nations. – New York: Free Press, 1990.
4. Birch D.L. The Job Generation Process. – Cambridge, MA: MIT Program on Neighborhood and Regional Change, 1979.
5. OECD. The Missing Entrepreneurs 2023: Policies for Inclusive Entrepreneurship and Self-Employment. – Paris: OECD Publishing, 2023.
6. World Bank. Small and Medium Enterprises (SMEs) Finance. – Washington, DC: World Bank.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishga oid normativ-huquqiy hujjatlar. – Toshkent.
8. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishi. – Toshkent.
9. Andijon viloyati statistika boshqarmasi. Andijon viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy holati va kichik

biznes rivojlanishi bo'yicha statistik ma'lumotlar. – Andijon.

10. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. O'zbekiston – 2030 strategiyasi to'g'risida. – Toshkent.

11. O'zbekiston Respublikasi. Tadbirkorlik kodeksi. – Toshkent.

12. Абдуллаев А.М., Каримов И.А. Кичик бизнес ва хусусий тadbirkorlikni rivojlantirishning xududiy jihatlari. – Toshkent.

Muallif(lar) haqida / Сведения об авторе / Author details

Omonqulov Bekzod Tursunali o'g'li Qo'qon universiteti mustaqil tadqiqotchisi / Омонкулов Бекзод Турсунали угли Независимый исследователь Кокандского университета / Omonqulov Bekzod Tursunali o'g'li Independent Researcher at Kokand University

E-mail: bomonqulov1994@gmail.com

INNOVATION
IQTISODIYOT
ILMIY-AMALIY ELEKTRON
JURNAL

ISSN: 3030-315X

t.me/kstu_uz

Qarshi shahri,
Mustaqillik ko'chasi 225

www.kstu.uz
www.ojs.kstu.uz